

Hallituksen esitys Eduskunnalle nimikirjalaiksi ja laiksi henkilörekisterilain 7 §:n 5 kohdan kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nimikirjalaki. Lailla ja siihen liittyvällä asetuksella muutettaisiin nimikirjojen tietosisältö nykyisiä henkilöstöhallinnon tarpeita ja virkamiesten tietosuojaa vastaavaksi. Nimikirjaan merkittäisiin vain nimikirjan käyttötarkoituksen, erityisesti henkilöstön valintatilanteiden, kannalta olennainen tieto. Nimikirjaan merkittävien rangaistustietojen määrää vähennettäisiin olennaisesti nykyisestä. Näiden ja henkilökohtaista palkkausta kuvaavien tietojen luovuttamista rajoitettaisiin siten, että niitä voitaisiin käyttää pääsääntöisesti vain viranomaistehtävissä.

Esityksen mukaan nimikirjanpito laajennettaisiin koskemaan myös valtion työ sopimus suhteisia työntekijöitä.

Nimikirjalaki korvaisi nykyisen nimikirjaasetuksen, jonka säännösten mukaisesti nimikirjanpito valtion virkamiehistä on nykyisin järjestetty.

Nimikirjalaki ja laki henkilörekisterilain 7 §:n 5 kohdan kumoamisesta on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.1990 lukien. Nimikirjojen tietosisällön muokkaamiseen uusien säännösten mukaiseksi varattaisiin kahden vuoden siirtymäkausi. Tietojen tallettamis- ja luovuttamisrajoitukset tulisivat kuitenkin heti voimaan.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Esityksen keskeisenä tavoitteena on uudistaa valtion henkilöstöstä pidettävän nimikirjan tietosisältö nykyisiä henkilöstöhallinnon tarpeita ja henkilörekisterilainsäädännön tietosuojalle asettamia vaatimuksia vastaavaksi.

Nimikirjan keskeinen merkitys liittyy nimityspäätöksen valmisteluun ja palvelussuhteen ehtojen määrittelyä koskeviin päätöksentekotilanteisiin. Valtion henkilöstön hakeutuessa valtionhallinnossa työpaikasta toiseen liitetään hakemusasiakirjoihin yleensä nimikirjanote. Tätä edellyttää myös voimassa oleva virkamieslainsäädäntö. Nimikirjassa olevia tietoja

käytetään viranhakijoiden keskinäisessä vertailussa ja nimityspäätöksen perustana. Virkamiehen siirtyessä virastosta tai laitoksesta toiseen käytetään nimikirjanotteeseen sisältyviä palvelusuhdetietoja määrittäessä palvelusaikaan perustuvia etuuksia, muun muassa ikälisä- ja vuosilomaetuuksia.

Tavoitteena tulisi olla, että nimikirja ja nimikirjanote palvelisi valtion henkilöstöhallinnon päätöksentekoa mahdollisimman hyvin edellä mainituissa tilanteissa. Nimikirjan ylläpito ja käyttäminen tulisi olla mahdollisimman tehokasta ja taloudellista. Tämä edellyttää, että nimikirjaan merkitään vain sen käyttötarkoituksen kannalta olennaiset tiedot. Tietojen tulisi olla käyttötarkoituksen kannalta riittävän tarkkoja ja luotettavia, jotta tarkoitettu hyöty tietojen ylläpitokustannuksiin nähden saavutet-

taisiin. Nimikirjanotteiden vertailukelpoisuuden lisääminen on niin ikään tavoiteltava päämäärä. Tämä vaatii nimikirjan tietosisällön riittävän tarkkaa yhtenäistä määrittelyä. Nimikirjojen vertailukelpoisuus edesauttaa viranhakijoiden keskinäistä vertailua.

Nimikirjan ja nimikirjanotteen hyödyllisyys perustuu siihen, että niiden perusteella voidaan nopeasti tehdä edellä mainittuja henkilöstöhallinnon päätöksiä. Päätöksillä, esimerkiksi pitkävaikutteisista taloudellisista etuuksista koskevilla päätöksillä, on paitsi viranomaisen myös virkamiehen kannalta usein tärkeä merkitys. Tietojen paikkaansapitävyyden varmistaminen onkin nimikirjanpidon kannalta hyvin keskeistä. Yhtenäiset ja riittävän tarkat merkintäperusteet lisäävät tietojen paikkansapitävyyttä ja käyttötarkoituksenmukaisuutta.

Nimikirjanpidossa tulee ottaa huomioon henkilöstörekisterilainsäädännön keskeiset tietosuojaperiaatteet. Erityisen tärkeää on se, että rekisteriin talletetaan ainoastaan rekisterin käyttötarkoituksen kannalta merkitykselliset tiedot ja että niitä käytetään vain rekisterin käyttötarkoituksen mukaisiin tarkoituksiin. Arkaluonteisten tietojen rekisteröimiselle on oltava hyväksyttävä syy ja tällaisten tietojen tallettamisen tulee olla mahdollisimman rajoitettua.

Nykyisin nimikirjaan on merkitty kaikki virkamiehelle tuomitut rangaistukset niiden laatuun katsomatta. Kuitenkaan kaikilla rangaistustiedoilla ei ole niin olennaista merkitystä, että niiden tallettaminen nimikirjaan olisi perusteltua. Merkitystä on pääasiassa sellaisilla tiedoilla, jotka kuvaavat asianomaisen toimintaa julkisessa virassa tai tehtävässä. Kun yleiset tietosuojaperiaatteet lisäksi edellyttävät, että arkaluonteisten tietojen tallettaminen henkilöstörekistereihin tulisi olla mahdollisimman rajoitettua, on tarpeen huomattavasti vähentää nimikirjaan merkittävien rangaistustietojen määrää. Samalla tulee huolehtia siitä, että ne poistetaan määräajassa ja että niiden luovuttaminen ulkopuolisiin tarkoituksiin kielletään.

Puutteenä on pidetty sitä, ettei nimikirjasäännöstö ole koskenut työsopimussuhteista henkilöstöä. Käytännössä myös työsopimussuhteisista tarvitaan henkilöstön valintatilanteissa ja palvelussuhdetta koskevassa päätöksenteossa nimikirjanotetta vastaavaa asiakirjaa. Nimikirjanpidon tulisi koskea myös työsopimussuhteista henkilöstöä.

1.2. Uudistuksen keskeinen sisältö

1.2.1. Nimikirjanpitovelvollisuus

Lakiehdotuksen mukaan valtion virastot olisivat velvolliset keräämään ja tallettamaan nimikirjaan palveluksessaan olevasta henkilöstöstä perustiedot, joita yleisesti tarvitaan valtion henkilöstöä valittaessa ja tiettyjä palvelussuhteen ehtoja koskevia päätöksiä tehtäessä. Viimeksi mainituista tärkeimmät ovat sellaiset päätökset, kuten ikälisäpäätökset, joihin tarvitaan tietoja aikaisemmista palvelussuhteista, niiden sisällöstä ja kestosta. Nämä tiedot ovat keskeisiä myös henkilöstön valintatilanteissa. Muita valintatilanteissa tarvittavia tietoja ovat muun muassa koulutustiedot ja tietyt rangaistustiedot.

Nimikirjan tietosisältö vastaisi pääkohdisaan niitä tietoja, joita nykyisinkin talletetaan nimikirjaan.

Nimikirjanpitovelvollisuus koskisi kaikkia valtion virastoja ja laitoksia, mukaan lukien valtion liikelaitokset. Virastot voisivat itse päättää, miten nimikirjanpito viraston sisällä järjestetään. Ne voisivat esimerkiksi päättää, että niiden piiri- ja paikallishallintoviranomaiset itse huolehtisivat omaa henkilöstöään koskevien nimikirjatietojen keräämisestä, tallettamisesta ja käyttämisestä.

1.2.2. Nimikirjanpidon piirissä oleva henkilöstö

Esityksen mukaan nimikirjaa pidettäisiin sekä virka- että työsuhteisesta valtion henkilöstöstä. Tarve tiettyjen perustietojen saamiseen henkilöstön valintatilanteissa ja muissa keskeisissä henkilöstöhallinnon päätöksentekotilanteissa on useimmiten yhtäläinen riippumatta palvelussuhteen lajista. Nykyoloissa, kun työsopimussuhteisen henkilöstön osuus koko henkilöstöstä on varsin suuri (noin 35 %), ei ole perusteltua jättää työsopimussuhteista henkilöstöä nimikirjanpidon ulkopuolelle.

Nimikirjatietojen kerääminen ja tallettaminen voi olla aiheutuvaan työmäärään ja kustannuksiin nähden tarpeetonta silloin, kun asianomaisen palvelussuhteen kesto tiedetään jo etukäteen varsin lyhyeksi tai jos tiedetään, ettei tietojen tarve ole yhtä suuri kuin yleensä. Lakiehdotuksen mukaan nimikirjan pitäminen esimerkiksi tunti- ja urakkapalkkaisista työnte-

kijöistä olisi virastojen omassa harkinnassa. Asetuksella voitaisiin lisäksi säätää jokin henkilöstöryhmä nimikirjanpidon ulkopuolelle, milloin siihen on erityistä syytä.

1.2.3. *Nimikirjan tietosisältö*

1.2.3.1. Yleistä

Lakiehdotuksen tavoitteen toteuttaminen tapahtuu toisaalta rajaamalla nimikirjan tietosisältö lainsäädännössä ainoastaan oleellisiin nimikirjan käyttötilanteissa tarvittaviin tietoihin ja toisaalta merkitsemällä nämä tiedot henkilöstöhallinnon päätöksenteon kannalta riittävän tarkasti.

Lakiehdotuksessa säädettäisiin nimikirjaan merkittävät tietokokonaisuudet pääsääntöisesti yleisessä muodossa. Tietokokonaisuuksia olisivat henkilöllisyyden perustiedot, koulutus-tiedot, palvelussuhteita ja elinkeinon harjoittamista kuvaavat tiedot sekä muut henkilöstöasioiden hoitamista varten tarvittavat tiedot.

Tietokokonaisuuksien tarkempi sisältö on tarkoitus säätää asetuksessa. Tietosisällön lopullinen täsmentäminen ja tietojen esitysmuodon vakiointi tapahtuisi soveltamismääräyksillä. Tietosisällön täsmentäminen ja esitysmuodon vakiointi on nimikirjojen tehokkaan hyväksikäytön ja niiden vertailukelpoisuuden kannalta tärkeitä. Niiden edellyttämiä määräyksiä ei kuitenkaan ole tarpeen antaa laissa tai asetuksessa, vaan alemmanasteisilla määräyksillä.

1.2.3.2. Rangaistustiedot

Rangaistustietojen keräämisestä ja tallettamisesta nimikirjaan annettaisiin yksityiskohtaiset säännökset laissa. Henkilörekisterilain (471/87) 7 §:n 1 kohdan mukaan lain arkaluonteisten tietojen keräämistä koskevat rajoitukset eivät koske laissa tai asetuksessa säädettyjä rekistereitä, eivätkä siten viranomaisten nimikirja-asetuksen perusteella tallettamia rangaistustietoja. Henkilörekisterilainsäädännön periaatteiden mukaista kuitenkin on, että rangaistustietojen keräämisestä ja tallettamisesta myös nimikirjaan säädetään laissa.

Lakiehdotuksella pyritään karsimaan nimikirjasta sellaiset rangaistustiedot, jotka eivät ole julkisen viranomaisen tehtävien kannalta

välttämättömiä. Nimikirjaan tulisi tallettaa vain sellaiset rangaistukset, jotka on tuomittu toiminnasta julkisessa virassa tai tehtävässä taikka joilla rangaistuksen laatu huomioon ottaen on huomattavaa merkitystä valittaessa henkilöstöä julkisiin tehtäviin valtion palvelukseen. Lakiehdotus merkitsee huomattavaa rangaistustietojen merkitsemisen supistamista verrattuna nykyiseen tilanteeseen, jossa kaikki rangaistukset merkitään nimikirjaan.

Rangaistustietojen merkitsemisellä nimikirjaan pyritään omalta osaltaan varmistamaan, että viranomaisilla on virkaan tai tehtävään hakeutuvista riittävä tieto sen arvioimiseksi, onko heillä sellainen nuhteettomuus, jota viran tai tehtävän asianmukainen hoitaminen edellyttää. Nuhteettomuutta on edellytettävä julkisyhteisön henkilöstön tehtäviin usein sisältyvän julkisoikeudellisen toimivallan vuoksi. Toimivalta saattaa ilmetä muun muassa oikeutena pakkokeinojen käyttämiseen taikka muutoin kansalaisten etuihin ja oikeuksiin merkittävästi vaikuttavien päätösten tekemisenä.

Valtionhallinnossa on virkoja, joissa viranhakijan nuhteettomuus erityisesti korostuu. Esimerkkinä mainittakoon sotilasvirat sekä ulkoasiainhallinnon ja poliisitoimen virat. Myös lukuisissa muissa tehtävissä toiminnan luonne edellyttää henkilökunnalta korostunutta nuhteettomuutta. Näistä voidaan mainita tehtävät, joihin kuuluu julkisen vallan käyttäminen kansalaisten etuihin ja oikeuksiin vaikuttavalla tavalla, valvonta- ja tarkastustehtävät sekä merkintöjen tekeminen julkisen luotettavuuden omaaviin rekistereihin. Myös yhteiskunnan raha- ja talousasioiden hoidossa yleinen etu usein vaatii näitä tehtäviä hoitavalta henkilöstöltä erityistä nuhteettomuutta. Viranomaiselle tulee taata ennen tämänlaatuisiin tehtäviin ottamista mahdollisuus saada tieto niistä viranhakijalle mahdollisesti langetetuista rangaistuksista, joilla voi olla asiassa merkitystä.

Jos viranomainen katsoo, että täytettävän tehtävän luonteen vuoksi rangaistustietoja tarvitaan ehdotettua laajemmin, voidaan tietoja saada rikosrekisteriasetuksessa (740/40) säädettyin edellytyksin rikosrekisteristä. Säännönmukainen tietojen hankkiminen rikosrekisteristä otettaessa henkilöstöä valtion palvelukseen ei sitä vastoin ole tarkoituksenmukaista, vaan pääsääntöisesti myös rangaistustiedot on syytä edelleen tallettaa kussakin virastossa ylläpidettävään nimikirjaan. Rangaistustietojen luovuttaminen ehdotetaan jäljempänä selvitettävällä

tavalla mahdolliseksi vain erikseen määrättyihin tarkoituksiin. Jos samalla huolehditaan henkilökisterilainsäädännön mukaisesti tietojen suojaamisesta, voidaan estää tietojen leviäminen sivullisille tai muutoin asiattomiin käyttötarkoituksiin.

1.2.4. Tietojen luovuttaminen

Nykyisin nimikirjaan merkityt tiedot ovat julkisia ja periaatteessa kenen tahansa saatavissa tietojen käyttötarkoituksesta riippumatta. Useimmat nimikirjaan talletetut tiedot ovatkin sellaisia, ettei niille ole syytä julkisina tietoina asettaa erityisiä luovutusrajoituksia. Sen sijaan niiden nimikirjatietojen, jotka henkilökisterilainsäädännön ja yleisen käsityksen mukaan kuuluvat yksityisyyden suojan piiriin, luovuttaminen nimikirjasta käyttötarkoitukseen katsomatta ei ole perusteltua.

Rangaistustietojen luovuttamista viranomaisten ylläpitämistä rekistereistä, kuten rikosrekisteristä, on erityissäännösin rajoitettu. Rangaistustietoa ei yleensä luovuteta muille kuin niille viranomaisille, joille kuuluvien tehtävien hoitamiseksi rekisteri on perustettu. Nimikirjassa olevat rangaistustiedot sen sijaan ovat oikeuskäytännössä omaksutun kannan (KHO 1976 II 1) mukaan nykyisin julkisia. Tätä ei voida pitää tarpeellisena eikä virkamiesten yksityisyyden suojan kannalta kohtuullisena. Nimikirjan tarkoituksena on palvelu nimenomaan valtion viranomaisia henkilöstöhallinnollisessa päätöksenteossa eikä rangaistustietojen luovuttaminen ulkopuolisille siis ole yleensä perusteltua.

Lakiehdotuksen mukaan rangaistustieto voitaisiin luovuttaa pääsääntöisesti vain silloin, kun luovutuksensaajalla on muun lain tai asetuksen nojalla oikeus saada tieto tai kun tieto luovutetaan viranomaiselle viran tai tehtävän täyttämistä varten.

Virkamiehen tai työntekijän henkilökohtaista palkkausta koskevien tietojen luovuttamista ehdotetaan myös vastaavasti rajoitettavaksi. Näiden tietojen luovuttamisen rajoittamisella pyritään parantamaan valtion virkamiesten ja työntekijöiden yksityisyyden suojaa myös heidän taloudellista asemaansa kuvaavien tietojen osalta ja estämään tällaisten tietojen leviäminen asiattomiin tarkoituksiin. Nykyisin valtion henkilöstön henkilökohtaistakin palkkausta koskevat tiedot ovat julkisia ja kenellä tahansa

on periaatteessa oikeus saada näitä tietoja. Tätä ei voida pitää yksityisyyden suojan kannalta tyydyttävänä.

Palkkausta koskevien tietojen julkisuutta on jonkin verran rajoitettu myös muussa lainsäädännössä. Ennakkoperintälaissa (418/59) on säädetty virkamiehelle ennakkoperintää varten annettuja tai saatuja palkansaajan taloudellista asemaa kuvaavia tietoja koskeva salassapitovelvollisuus. Yksityisillä työmarkkinoilla on yleinen käytäntö, ettei työnantaja työntekijän ja työnantajan välisen luottamussuhteen säilyttämiseksi anna sivulliselle tietoja työntekijälle maksettavasta palkkauksesta.

1.2.5. Tietojen oikeellisuuden varmistaminen

Henkilökisterilainsäädännön periaatteiden mukaista on pyrkiä varmistamaan, että tiedot ovat oikeita, täydellisiä ja käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia. Tärkeää on myös, että sellaisia tietoja, jotka ovat menettäneet merkityksensä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta, ei säilytetä rekisterissä. Erityisen tärkeätä tämä on arkaluonteisten tietojen osalta.

Henkilökisterilain rekisterinpitäjän huolellisuusvelvoitetta, tietolähteiden kirjaamista ja tietojen paikkansapitävyyden varmistamista koskevat säännökset tulisivat sovellettavaksi nimikirjanpitämiseen. Lakiehdotuksen mukaan nimikirjalaisissa säädettäisiin lisäksi rangaistustietojen tietolähteestä ja nimikirjaan merkittyjen rangaistustietojen poistamisesta määräjän kuluttua.

Rangaistustiedot voitaisiin merkitä nimikirjaan vain tuomioistuimen nimenomaisen ilmoituksen pohjalta. Rangaistustiedot poistettaisiin tietyn, rangaistuksen laadun mukaisesti porrastetun, määräjän kuluttua. Vastaava periaate on omaksuttu myös rikosrekisteriasetukseen. Lakiehdotuksen mukaiset poistamisajat olisivat lyhyemmät kuin rikosrekisteriasetuksessa. Käytännössä suurin osa rangaistustiedoista poistettaisiin keskimäärin viiden vuoden kuluessa rangaistuksen tuomitsemisajankohdasta. Nykyisin ei nimikirjasta ole poistettu rangaistustietoja edes silloin, kun teon rangaistavuus on myöhemmin poistettu tai kun vastaava merkitä on poistettu rikosrekisteristä.

1.2.6. Kunnallisen viranomaisen ylläpitämät nimikirjat

Valtion virastojen ja laitosten lisäksi myös kunnat ja kuntainliitot pitävät palveluksessaan olevista virkamiehistä nimikirjaa. Monet kunnat pitävät lisäksi työsopimussuhteisesta henkilöstöstään nimikirjaa vastaavaa tiedostoa. Nimikirjojen käyttötarkoitus ja tietosisältö ovat pääosin samat kuin valtionhallinnossa.

Ne seikat, jotka liittyvät yleiseen tietosuojaan tulisi säännellä yhdenmukaisesti sekä valtion että kunnallisten viranomaisten pitämien nimikirjojen osalta. Tämän vuoksi lakiehdotuksen rangaistustietojen tallettamista, tietojen antovelvollisuutta, tietojen luovuttamista, rangaistustiedon poistamista, vaitiolo-velvollisuutta ja sen rikkomista koskevat säännökset tulisivat sovellettavaksi soveltuvin osin myös pidettäessä nimikirjaa kunnan tai kuntainliiton palveluksessa olevista virkamiehistä ja työntekijöistä.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

2.1.1. Lainsäädäntö

2.1.1.1. Nimikirja-asetus

Nykyisin nimikirjanpito perustuu nimikirja-asetukseen (215/64). Nimikirja-asetuksen mukaan nimikirjaa pidetään vain virkamiehistä. Nimikirjaa ei ole säädetty pidettäväksi työsopimussuhteisista työntekijöistä.

Nimikirjaa ovat velvollisia pitämään ministeriöt sekä muut valtion virastot ja laitokset. Nimikirja-asetuksessa on nimenomaisesti lueteltu ne valtionhallinnon viranomaiset, jotka ovat velvollisia pitämään nimikirjaa niissä palvelevista tai niiden alaisista virkamiehistä.

Nimikirjan tietosisältö on yksityiskohtaisella tarkkuudella lueteltu nimikirja-asetuksen 6 §:ssä. Asetuksen mukaan nimikirjaan merkittävät tiedot ovat:

1) suku- ja etunimet, entiset nimet suluissa; syntymäaika ja -paikka;

2) koulusivistys, ylioppilastutkinto, muu tutkinto, kurssi, oppimäärä ja oppiarvo, missä ja minkäkielisessä oppilaitoksessa tai kenelle ne on suoritettu, virkakelpoisuudesta myönnetty

erivapaus, opintomatka ulkomaille sitä varten myönnetyn stipendin tai apurahan turvin ja matkan tarkoitus; kaikki aikamäärineen;

3) kielitaito; millä kielellä suorittanut kypsyysnäytteen yliopistossa tai muussa korkeakoulussa; muun kielitaidosta saadun todistuksen antaja ja antopäivä;

4) virkavala ja tuomarinvala; valan vannomispäivä;

5) asevelvollisuuden suorittaminen vakinaisessa väessä ja sotapalvelus sotatilan aikana;

6) arvonimi, sotilasarvo; milloin se on annettu;

7) tuomioistuimen virkamiehelle tuomitsema ja hänelle kurinpidollisesti määrätty rangaistus, rikoksen tai rikkomuksen teko aika sekä pidätys virantoimituksesta;

8) virka ja muut ansiot:

a) päätoimet aikajärjestyksessä alkamis- ja päättymispäivineen, kuten virka, toimi tai tehtävä valtion tai muun julkisen yhdyskunnan palveluksessa, työsuhte valtiooon; yksityinen toimi tai palvelus taikka toiminta itsenäisenä ammatin tai elinkeinon harjoittajana;

b) huomattavat sivu- ja luottamustoimet sekä viran tai toimen hoitaminen muutoin kuin päätoimena, alkamis- ja päättymispäivineen; sekä

c) kirjallinen toiminta ja toimet tieteellisissä yhdistyksissä;

9) virkavapaus, joka on kestänyt saman kalenterivuoden aikana yhteensä yli kuukauden tai yli 30 päivää, muu virantoimituksen keskeytys syineen ja aikamäärineen.

10) ikälisää varten luettavaa aikaa koskeva valtiovarainministeriön erivapauspäätös;

11) kunniamerkki, virka-ansiomerkki; milloin se on myönnetty; sekä

12) virkaero ja päätös eläkeasiassa.

Tietoja ei poisteta nimikirjasta. Sen sijaan asetus sisältää eräitä rajoittavia määräyksiä nimikirjanotteeseen merkittävistä tiedoista. Nimikirja-asetuksen 12 §:n mukaan muuta kuin eläkettä tai virka-ansiomerkin hakemista varten annettavaan nimikirjanotteeseen ei merkitä varoitusta, jonka antamisesta on kulunut 5 vuotta, eikä sakko-, aresti- tai kurinpitosakko-rangaistusta, jonka tuomitsemisesta tai määräämisestä on kulunut 10 vuotta. Muut rangaistukset merkitään oteeseen.

Nimikirja-asetuksessa lueteltu tietosisältö ei ole ehdoton. Nimikirjaan on voitu merkitä myös muita tietoja. Ministeriöt ovat voineet hallinnonaloillaan määrätä, että jonkin alan

virkamiehistä on nimikirjaan merkittävä muitakin kuin asetuksessa lueteltuja tietoja. Lisäksi virasto on asianomaisen virkamiehen pyynnöstä voinut antaa luvan merkitä nimikirjaan muitakin kuin asetuksessa lueteltuja tietoja.

2.1.1.2. Muu lainsäädäntö

Valtion virkamiesasetuksen (723/87) 2 §:n mukaan virkamiehen, josta nimikirja-asetuksen mukaan pidetään nimikirjaa, virkahakemukseen on liitettävä pääsääntöisesti nimikirjanote. Virasto voi kuitenkin päättää, ettei näin tarvitse menetellä, jos virkamiehestä pidetään nimikirjaa siinä virastossa, jonka virkaa hän hakee.

Tietojen antamisesta viran tai toimen haltijain syyttämistä koskevista jutuista annetun asetuksen (272/26) mukaan tuomioistuimet ovat velvollisia ilmoittamaan virkamiehelle tuomitusta rangaistuksesta sille virastolle, jonka alainen virkamies on. Tietojenantovelvollisuus on perustunut suurelta osin siihen, että tiedot on merkittävä nimikirjaan.

Nimikirjan pitämisestä kunnan ja kuntainliittojen viranhaltijoista päättävät kunnat ja kuntainliitot itse. Nimikirjanpito on käytännössä järjestetty eri kunnissa ja kuntainliitoissa kunnallisen työmarkkinalaitoksen antaman suosituksen mukaisesti. Nimikirjan tietosisältö sekä nimikirjanpidossa noudatettavat menettelytavat ovat suurelta osin vastaavat kuin valtiollahinnossa. Henkilörekisterilain 7 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan kunnan viranhaltijoista pidettävään nimikirjaan voidaan merkitä nimikirja-asetuksen mukaiset tiedot lain 6 §:ssä säädetyn arkaluontoisten tietojen rekisteröintikiellon estämättä.

2.1.2. Käytäntö

Nimikirja-asetukseen perustuvalla nimikirjalla ja nimikirjanotteella on käytännön merkitystä henkilöstöhallinnon päätöksenteossa, erityisesti virkanimityksissä.

Valtionhallinnossa käytettävien nimikirjanotteiden määrää ei ole selvitetty, mutta niiden määrän voidaan arvioida vuosittain nousevan kymmeniin tuhansiin. Yleisimmin otetta käytetään viranhakutilanteissa.

Nimikirjan käyttökelpoisuutta on vähentänyt sen osin puutteellinen ja osin vanhentunut

tietosisältö. Käytännössä esimerkiksi aikaisempia palvelussuhteita koskevien puutteellisten työaikatietojen vuoksi ei nimikirjan perusteella ole voitu määrätä ikä- tai palvelusvuosilisiä, vaan on jouduttu hankkimaan lisäselvitystä.

Epäkohta on ollut myös se, että nimikirjoihin on merkitty suuri määrä epäolennaista tietoa. Tämän on tehnyt mahdolliseksi nimikirja-asetuksen 7 §:n säännös. Tästä on seurannut tarpeetonta lisätyötä. Lisäksi nimikirjat eivät aina ole vertailukelpoisia, jolloin viranhakijat voivat joutua eriarvoiseen asemaan.

2.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Nimikirjasäännösten uudistaminen on pitkään ollut vireillä. Valtiovarainministeriössä valmisteltiin esitys nimikirja-asetuksen uudistamisesta v. 1979, mutta asetusta ei tuolloin annettu. Syynä tähän oli se, että henkilörekisterilainsäädäntö oli vielä silloin valmisteilla.

Nimikirjasäännösten uudistamista varten asetettiin toimikunta 16 päivänä tammikuuta 1985. Toimikunta jätti mietintönsä 31 päivänä maaliskuuta 1986 (komiteamietintö 1986:19). Mietintö sisältää ehdotukset nimikirjalaiksi ja nimikirja-asetukseksi. Toimikunnan mietinnöstä saatiin lausunto 58 viranomaiselta ja yhteisöltä. Tämä lakiehdotus perustuu suurelta osin edellä mainitun toimikunnan mietintöön ja siitä annettuihin lausuntoihin.

3. Esityksen taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Lakiehdotus merkitsisi nimikirjanpidon piirissä olevan henkilöstön laajentumista nykyisestä, koska nimikirjaa olisi pidettävä myös työsopimussuhteisista työntekijöistä. Nimikirjatietojen kerääminen ja tallettaminen heistä aiheuttaa hallinnollista työtä ja lisäkustannuksia. Vaikutusta lieventää kuitenkin se, että suurelta osin nimikirjaan merkittävät tiedot on jo nykyisin talletettu virastojen henkilörekistereihin myös työsopimussuhteisista.

Eniten kustannuksia aiheutuu nimikirjojen tietosisällön muokkaamisesta ehdotuksen mukaiseksi. Lisätyön määrä vaihtelee eri virastoissa ja riippuu muun muassa siitä, millainen henkilöstöhallinnon tietojärjestelmä virastossa on käytössä. ATK-järjestelmässä tietojen lisääminen, poistaminen ja muokkaaminen on hel-

pompaa kuin käsin pidettävässä järjestelmässä. Suurelta osin lisätyö voitaisiin kuitenkin hoitaa voimassa olevin henkilöstövoimavaroin ja tarpeen vaatiessa niitä uudelleen kohdentamalla. Tätä edesauttaa myös uudistukselle varattu kahden vuoden siirtymäkausi.

Lakiehdotuksen toteuttamisesta aiheutuu myös muita kertaluonteisia kustannuksia. Tietosisällön ja sen esitysmuodon muutoksista aiheutuu nimikirjanotteiden tulostusohjelmien muutoksia ja eräitä muitakin ohjelmointikustannuksia. Kustannukset voidaan arvioida suhteellisen vähäisiksi.

Nimikirjanpitäjien koulutuksesta, nimikirjalomakkeiden uusimisesta ja niiden määrällisestä kasvusta aiheutuu myös lisäkustannuksia.

Lakiehdotuksesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä käyttökustannusten lisäyksiä, vaan valtaosa menoista on kertaluonteisia ajoittuen uudistuksen voimaantulovaiheeseen. Työsuhteisten tullessa nimikirjanpidon piiriin kasvaa nimikirjanotteiden määrä jonkin verran nykyisestä. Koska nimikirjanpito yhä useammassa virastossa tai laitoksessa tapahtuu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla, tästä aiheutuva lisätyö ei kuitenkaan edellytä lisähenkilöstön palkkaamista tai aiheuta muita merkittäviä kustannuksia.

4. Esityksen suhde henkilörekisterilakiin

Lakiehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon henkilörekisterilain säännökset ja ta-

voitteet. Siten lakiehdotuksessa on olennaisesti supistettu nimikirjaan merkittävien arkaluonteiseksi katsottavien tietojen määrää. Lisäksi tietojen luovuttamisrajoitukset tähtäävät siihen, että nimikirjaa rekisterinä käytetään ainoastaan sen varsinaista käyttötarkoitusta varten.

Lakiehdotuksen soveltamisala on määritelty siten, että henkilörekisterilaki tulisi sovellettavaksi nimikirjalakia täydentävänä lakina. Muun muassa tietolähteiden kirjaamista, rekisteriselosteen laatimista, henkilörekisterin suojaamista, rekisteröidyn tarkastusoikeutta sekä vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat henkilörekisterilain säännökset tulisivat sovellettavaksi nimikirjanpitoon.

Henkilörekisterilain 7 §:n 5 kohdan mukaan kunnallisen viranomaisen viranhaltijoistaan pitämään nimikirjaan voidaan merkitä ne rangaistustiedot, jotka nimikirja-asetuksen mukaan voidaan merkitä valtion virkamiehestä pidettävään nimikirjaan. Lakiehdotuksen mukaan rangaistustietojen tallettamista koskeva nimikirjalain 4 §:n 2 momentti koskisi myös kunnallisen viranomaisen viranhaltijoistaan pitämää nimikirjaa. Kunnallisen viranomaisen pitämää nimikirjaa voitaisiin siten tältä osin pitää henkilörekisterilain 7 §:n 1 kohdassa tarkoitettuna rekisterinä, josta on säädetty laissa. Näin ollen 7 §:n 5 kohdan säännös on tarpeeton ja ehdotetaan kumottavaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Nimikirjalaki

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälän 1 momentin mukaan lakiehdotuksen säännöksiä olisi noudatettava sen lisäksi, mitä muussa laissa on säädetty valtion henkilöstöä koskevien tietojen keräämisestä, tallettamisesta, käyttämisestä ja luovuttamisesta.

Nimikirjalain säännöksiä täydentäisivät erityisesti henkilörekisterilain säännökset. Nimikirjalain säännökset tulisivat sovellettaviksi erityissäännöksinä, sikäli kuin niiden säännökset poikkeavat henkilörekisterilain säännöksistä.

Pykälän 2 momentin mukaan nimikirjalain tiettyjä säännöksiä olisi soveltuvin osin noudatettava myös pidettäessä nimikirjaa kuntien ja kuntainliittojen viranhaltijoista ja työntekijöistä sekä luovutettaessa työnantajaominaisuudessa ylläpidetystä henkilörekisteristä heitä

koskevia henkilötietoja. Sovellettavia säännöksiä olisivat asevelvollisuus- ja rangaistustietojen tallettamista, tietojenantovelvollisuutta, tietojen luovuttamista, vaitiolovelvollisuutta sekä henkilöstötietoja koskevan vaitiolovelvollisuuden rikkomista koskevat säännökset. Säännös merkitsee muun muassa sitä, että kunnan viranhaltijoistaan pitämään nimikirjaan voitaisiin merkitä rangaistustiedot lain 4 §:n 2 momentissa säädetyin edellytyksin.

2 §. *Velvollisuus pitää nimikirjaa.* Pykälän 1 momentin mukaan jokaisen valtion viraston ja laitoksen olisi pidettävä nimikirjaa palveluksessaan olevasta henkilöstöstä siten kuin laissa säädetään. Pykälässä säädettäisiin myös rekisterin käyttötarkoitus: rekisteriä pidetään henkilöstön valintaa ja muuta henkilöstöhallintoa varten.

Nimikirjaa olisi pidettävä viraston palveluksessa olevista valtion virkamieslain (755/86) 2 §:ssä tarkoitetuista virkamiehistä sekä työsuhteessa olevista työntekijöistä. Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin tästä joitakin poikkeuksia.

Säännöksen mukaan nimikirjaa pidettäisiin myös virkaatoimittavista virkamiehistä. Siten virkamiehen siirtyessä myönnetyn virkavapauden perusteella toiseen virastoon virkaatoimittavaksi virkamieheksi, olisi se virasto, johon asianomainen on siirtynyt, vastuussa hänestä pidettävästä nimikirjasta. Vastaavasti menetettäisiin työntekijän siirtyessä määrääjäksi toisen viraston palvelukseen.

Pykälän 1 momentissa nimikirjanpitovelvollisuus säädettäisiin kullekin virastolle ja laitokselle. Tämä merkitsee sitä, että kukin virasto tai laitos voisi päättää, pitävätkö niiden paikallis- ja piirihallinnon yksiköt itsenäisesti nimikirjaa omasta henkilöstöstään vai pidetäänkö nimikirjaa keskushallinnon toimesta. Asiasta päätettäisiin virastojen hallintoasetuksien säätämässä järjestyksessä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ministeriölle tarpeen vaatiessa mahdollisuus määrätä, että ministeriö tai jokin sen alainen virasto tai laitos pitää nimikirjaa muustakin hallinnonalan henkilöstöstä kuin omastaan. Tällainen mahdollisuus on tarpeen hallinto-organisaatiossa mahdollisesti tapahtuvien muutosten varalta. Se on tarpeen myös siksi, että henkilöstöhallinnon voimavarojen vähäisyys joissakin yksiköissä saattaa edellyttää nimikirjanpidon uskomista jollekin muulle yksikölle, jolla on siihen riittävät voimavarat. Käytännössä tällai-

seen voi olla tarvetta esimerkiksi ministeriön yhteydessä toimivissa lautakunnissa ja neuvostoissa.

3 §. *Poikkeukset velvollisuudesta pitää nimikirjaa.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan virastot ja laitokset eivät olisi velvollisia pitämään henkilöstä nimikirjaa, mikäli palvelussuhde määräyskirjassa tai työsuhtesopimuksessa on tarkoitettu kestävänsä alle kolme kuukautta. Säännös ei kuitenkaan kiellä tietojen keräämistä ja tallettamista myös näissä tapauksissa, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Tiedot olisi kaikissa tapauksissa kerättävä ja talletettava viimeistään silloin, kun palvelussuhde on virastossa tai laitoksessa yhdenjaksoisesti jatkunut kolme kuukautta. Palveluksen on katsottava jatkuvan yhdenjaksoisesti, vaikka asianomaisen virka tai tehtävä muuttuisi toiseksi, kunhan virka- tai työsuhtesuhde virastoon ei katkea.

Momentin 2 kohdan mukaan nimikirjaa ei tarvitsisi pitää valtion palvelukseen ulkomailla otetuista ulkomaan kansalaisista. Sen sijaan heistä olisi pidettävä nimikirjaa, jos he työskentelevät Suomessa. Säännöksessä tarkoitettua henkilöstöä on lähinnä Suomen diplomaattisissa edustustoissa ulkomailla. Nimikirjatietojen kerääminen ei ole perusteltua, koska heidän palvelussuhteensa on usein lyhytaikainen rajoittuen usein yksinomaan edustuston palvelukseen. Tietojen hankkiminen olisi myös usein hankalaa.

Momentin 3 kohdan mukaan nimikirjan pitäminen tunti- ja urakkapalkkaisista työntekijöistä olisi kunkin viraston harkinnassa. Tämän henkilöstön osalta nimikirjan pitämisen ei yleensä ole samaa merkitystä kuin kuukausipalkkaisen henkilöstön osalta. Tunti- ja urakkapalkkainen henkilöstö on usein tilapäisluonteisessa palvelussuhteessa eikä näihin tehtäviin valittaessa tarvita useinkaan nimikirjatietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan asetuksella voitaisiin säätää, että työllisyyslain (275/87) mukaisilla työllisyysmäärärahoilla valtion töihin palkatuista tai muissa tilapäisissä tehtävissä työskentelevistä virkamiehistä tai työntekijöistä ei tarvitse pitää nimikirjaa. Tarkoitus on, että nimikirja-asetuksessa säädettäisiin nimikirjan pitäminen työllisyysmäärärahoilla palkatuista harkinnanvaraiseksi.

4 §. *Nimikirjaan talletettavat tiedot.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nimikirjaan merkittävaksi henkilöllisyyden perustiedot, koulutustiedot, palvelussuhteita ja niiden palk-

kausta sekä elinkeinon harjoittamista kuvaavat ja muut henkilöstöasioiden hoitamista varten tarvittavat tiedot. Tietosisältö säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Esitysmuodon vakiointi tapahtuisi soveltamismääräyksillä.

Asetuksessa on yleisperustelujen mukaisesti tarkoitus säätää nimikirjaan merkittäväksi lähinnä vain sellaiset keskeiset tiedot, joilla on yleistä merkitystä henkilöstön valintatilanteissa ja määrättäessä palvelussuhde-etuuksia asianomaisen tullessa viraston palvelukseen. Asetuksella ei voitaisi säätää nimikirjaan merkittäväksi sellaista tietoa, jota ei muun lain mukaan saisi tallettaa henkilörekisteriin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niiden tietojen merkitsemisestä, joiden kerääminen ja tallettaminen tietojen arkaluonteisuuden vuoksi edellyttää henkilörekisterilain periaatteiden mukaisesti lain tasoista sääntelyä.

Momentin 1 kohdan perusteella nimikirjaan merkittäisiin asevelvollisuuden suorittaminen varusmiespalveluksena vakinaisessa väessä, aseettomana palveluksena taikka siviilipalveluksena. Myös asevelvollisuuden suorittamisesta vapauttaminen merkittäisiin nimikirjaan. Asevelvollisuuden suorittamista koskevilla tiedoilla on merkitystä palvelussuhteeseen perustuvien etuuksien määrittämisessä. Niillä on eräissä tapauksissa merkitystä myös henkilöstön valintaa koskevista päätöksentekotilanteista.

Viranomaistoiminnan kannalta tärkeä merkitys on niillä rangaistustiedoilla, jotka kuvaavat asianomaisen toimintaa julkisessa virassa tai tehtävässä. Momentin 2 kohdan mukaan nimikirjaan olisi merkittävä virkamiehelle tai viranhaltijalle tuomittu tai määrätty kurinpitorangeistus sekä tuomioistuimen virkarikoksesta, sotilasvirkarikoksesta tai julkisyhteisön työntekijän rikoksesta rikoslain 40 luvun mukaan tuomitsema rangaistus. Valtion virkamiehille tuomittavista kurinpitorangeistuksista säädetään valtion virkamieslain 13 luvussa. Kuntien viranhaltijoiden kurinpitorangeistuksista määrätään kunnallislaissa (953/76) ja virkasäännöissä. Rikoslain 45 luvun alaiselle sotilasvirkamiehelle voidaan tuomita tai määrätä myös sotilaskurinpitolain (331/83) mukainen kurinpitorangeistus. Nämä kurinpitorangeistukset tulisivat merkittäväksi nimikirjaan. Tarkoitus on, että sotilaskurinpitolain mukaisista kurinpitorangeistuksista merkittäisiin nimikirjaan vain rikoslain 45 luvussa tarkoitettulle virkamiehelle tuomitut tai määrätty kurinpito-

rangaistukset. Sitä vastoin esimerkiksi asevelvollisuutta suorittavalle varusmiehelle määrättyä kurinpitorangeistusta ei merkittäisi. Kurinpito-ojennuksia ei merkittäisi nimikirjaan vaan ainoastaan kurinpitorangeistukset. Virkarikosten tunnusmerkistöt ja rangaistusseuraamukset ovat rikoslain 40 luvussa. Rikoslain 40 luvun mukaan sotilasrangaistussäännösten alaisten virkamiesten virkarikoksia ovat myös ne rikokset, joista säädetään rangaistus rikoslain 45 luvussa. Näille virkamiehille 45 luvun mukaan tuomitut rangaistukset merkittäisiin nimikirjaan sotilasvirkarikoksina.

Myös muusta kuin virkaan tai tehtävään liittyvästä rikoksesta tuomitulla rangaistuksella voi valtion virkojen ja tehtävien täyttämässä ja niiden hoitamisedellytysten arvioinnissa olla tärkeä merkitys. Vankeusrangaistus tuomitaan yleensä vakavasta rikoksesta, minkä vuoksi sitä voidaan pitää sopivana nimikirjaan merkitsemisen rajana. Momentin c kohdan mukaan nimikirjaan merkittäisiinkin myös muusta rikoksesta tuomittu vankeusrangaistus, jos se on tuomittu virkamiehelle tai rikos on tehty tuomitun ollessa virkasuhteessa valtioon. Virkamiehelle tuomitusta rangaistuksesta on kyse, jos rangaistus on tuomittu valtion virkamiehelle tai jollekin rikoslain 2 luvun 12 §:ssä tarkoitettulle henkilölle. Sakon muuntorangeistusta ei merkittäisi nimikirjaan.

Merkintä voitaisiin tehdä heti, kun tuomio tai päätös on annettu, vaikka se ei olisi vielä saavuttanut lainvoimaa. Jos tuomio tai päätös muutoksenhaun johdosta muuttuisi, olisi nimikirjaan tehty merkintä viipymättä muutettava vastaamaan muutoksenhakuelimen päätöstä.

Pykälän 3 momentin mukaan muusta kuin virkarikoksesta, sotilasvirkarikoksesta tai julkisyhteisön työntekijän rikoksesta tuomittua rangaistusta ei merkittäisi työsopimussuhteesta henkilöstä pidettävään nimikirjaan. Tämän säännöksen perusteella olisi virkamiehestä pidetystä nimikirjasta poistettava mainitunlainen rangaistustieto, jos hänen palvelussuhteensa muuttuu työsopimussuhteiseksi.

5 §. *Tietojenantovelvollisuus.* Pykälän mukaan virkamies ja työntekijä olisi velvollinen ilmoittamaan nimikirjaa pitävälle viranomaiselle ne tiedot, jotka nimikirjaan on säännösten ja määräysten mukaan merkittävä. Velvollisuus tulee ajankohtaiseksi yleensä silloin, kun asianomaiselta nimenomaisesti pyydetään tietoja.

Virkamiehen ja työntekijän olisi osoitettava antamiensa tietojen paikkansapitävyys pääsääntöisesti alkuperäisillä asiakirjoilla taikka niiden virallisesti oikeaksi todistetuilla jäljennöksillä. Tällä pyritään lisäämään nimikirjojen paikkansapitävyyttä. Koska nimikirjatietojen todentamista varten ei kaikissa tapauksissa ole alkuperäistä asiakirjaa tai sen virallista jäljennöstä, on pykälässä varattu mahdollisuus tietojen paikkansapitävyyden osoittamiseen myös muulla luotettavalla selvityksellä. Soveltamismääräyksissä annettaisiin tarkemmat määräykset siitä, mitä voidaan pitää luotettavana muuna selvityksenä.

Pykälän 2 momentin mukaan tuomioistuimen tuomitsema 4 §:n 2 momentin 2 kohdan b ja c kohdassa tarkoitettu rangaistus sekä sotilaskurinpitolain mukainen kurinpitorangeistus, jonka tuomioistuin on tuominut, merkittäisiin nimikirjaan tuomioistuimen ilmoituksen perusteella. Nykyisin tuomioistuimet ovat tietojen antamisesta viran tai toimen haltijain syyttämistä koskevista jutuista annetun asetuksen (272/26) mukaan velvollisia ilmoittamaan virkamiehelle tuomitusta rangaistuksesta sille viranomaiselle, jonka alainen virkamies on. Asetusta on tarkoitus lakiehdotuksen voimaantulosta lukien muuttaa siten, että tuomioistuimella olisi tietojenantovelvollisuus myös julkisyyhteisön työntekijän rikoksesta rikoslain 40 luvun mukaan tuomitusta rangaistuksesta ja tuomioistuimen tuomitsemasta sotilaskurinpitorangeistuksesta.

Kurinpitomenettelyssä langetetut kurinpitorangeistukset merkittäisiin viranomaisen päätösasiakirjan perusteella. Nykyisissä nimikirjoissa olevat rangaistustiedot voitaisiin soveltuvin osin siirtää lakiehdotuksen mukaisiin nimikirjoihin tarvitsematta hankkia tuomioistuimen päätöstä.

6 §. *Tietojen luovuttaminen.* Pykälässä säädetäisiin nimikirjaa varten taikka muutoin valtion henkilöstöasioiden hoitamiseksi kerättyjen ja talletettujen valtion virkamiehiä ja työntekijöitä koskevien henkilötietojen luovuttamisesta. Säännös ei siis koski pelkästään nimikirjaan merkittyjen tietojen luovuttamista, vaan kaikkien henkilöstöasioiden hoitamiseksi talletettujen virkamiestä tai työntekijää koskevien tietojen luovuttamista.

Pykälän mukaan näiden tietojen luovuttamisessa olisi noudatettava, mitä yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetussa laissa on säädetty. Tämä merkitsi sitä, että nimikirjaan mer-

kityt tiedot edelleen pääsääntöisesti olisivat julkisia. Valtion virkamiesten ja työntekijöiden yksityisyyden suojaamiseksi ehdotetaan kuitenkin 7 §:ssä rangaistustietojen ja henkilökohtaista palkkausta kuvaavien tietojen luovuttamisen rajoittamista.

7 §. *Rangaistustietojen ja henkilökohtaista palkkausta kuvaavien tietojen luovuttaminen.* Pykälässä säädetäisiin ne edellytykset, joilla virkamiestä tai työntekijää koskevat rangaistustiedot ja virkamiehen tai työntekijän henkilökohtaista palkkausta kuvaavat tiedot voidaan luovuttaa. Säännöstä sovellettaisiin, jos kyseiset tiedot ovat valtion viranomaisen hallussa ja jos ne on kerätty tai talletettu henkilöstöasioiden hoitamista varten. Säännöstä ei siis olisi tarkoitus soveltaa miltään osin esimerkiksi rikosten ehkäisemiseksi tai valtion turvallisuuden suojaamiseksi kerättyjen tämänkaltaisten tietojen luovuttamiseen, vaikka tiedot sinänsä koskisivat valtion palveluksessa olevaa.

Säännöksessä tarkoitettuja henkilökohtaista palkkausta kuvaavia tietoja eivät olisi esimerkiksi tieto asianomaisen viran sijoituspalkkausluokasta tai siitä, mitä virka- tai työehtosopimusta häneen sovelletaan. Myöskään asianomaiselle myönnettyjä ikä- tai palvelusvuosilisiä koskevat päätökset eivät olisi säännöksessä tarkoitettuja henkilökohtaista palkkausta kuvaavia tietoja, joita ei saisi kuin rajoitetusti luovuttaa. Säännöksessä tarkoitettuja tietoja olisivat lähinnä työsopimukseen tai sopimuspalkkasopimukseen sisältyviä sopimuksen ehtoja kuvaavat yksityiskohtaisemmat tiedot, kuten tieto vapaan sopimuspalkan määrästä, samoin kuin esimerkiksi tiedot asianomaiselle myönnettyistä henkilökohtaisista palkkauksen lisistä. Myös tiedot asianomaiselle maksetun rahapalkan tai luontoisetujen määrästä tiettyinä ajanjaksona olisivat säännöksessä tarkoitettuja tietoja.

Pykälän 1 kohdan mukaan rangaistustiedot ja henkilökohtaista palkkausta kuvaavat tiedot voitaisiin luovuttaa sille virkamiehelle tai työntekijälle, jota tiedot koskevat. Yleisten henkilökisterilainsäädännön periaatteiden mukaisesti on, että asianomaisella on oikeus saada tietää, mitä tietoja hänestä on rekisteriin talletettu.

Pykälän 2 kohdan mukaan kyseiset tiedot voitaisiin luovuttaa muulle asianosaiselle yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain 3 a luvussa (asianosaisen oikeus asiakirjaan) säädettyin perustein. Tämä merkitsi, että hakijal-

la, valittajalla sekä muulla, jonka etua asia koskee, olisi oikeus saada kyseiset tiedot, jos ne voivat tai ovat voineet vaikuttaa asian käsittelyyn. Rangaistustiedot voisivat tällä perusteella tulla luovutettavaksi muulle asianosaiselle lähinnä silloin, kun tämä on kanssahakijana virkaan tai toimeen ja kun rangaistustiedolla on voinut olla merkitystä viran tai toimen täyttämistä koskevassa päätöksenteossa. Henkilökohtaista palkkausta kuvaavat tiedot voitaisiin luovuttaa tällä perusteella esimerkiksi virkamiehen tai työntekijän edunsaajalle, mikäli nämä tarvitsevat tietoja eläkkeen tai muun taloudellisen etuuden hakemiseksi.

Yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain 19 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyin perusteiden voitaisiin tieto jättää antamatta, vaikka asianosaisella pääsäännön mukaan olisikin oikeus saada tiedot.

Pykälän 3 kohdan perusteella rangaistustieto ja henkilökohtaista palkkausta kuvaava tieto voitaisiin luovuttaa, jos tiedon luovuttaminen tapahtuu muun lain tai asetuksen nojalla. Viranomaisille on useissa eri laeissa ja asetuksissa, esimerkiksi viranomaistoiminnan valvonnan, sosiaalihuollon sekä tilastotoimen alalla, säädetty oikeus saada muulta valtion viranomaiselta tämän hallussa olevat tarpeelliset tiedot tehtäviensä hoitamiseksi. Tällaisia viranomaisia ovat muun muassa valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies, valtiontalouden tarkastusvirasto ja tilastokeskus.

Pykälän 3 kohdan säännöksen perusteella olisi tietojen luovuttaminen mahdollista eräissä tapauksissa myös yksityisille sivullisille. Virkaehtosopimuslainsäädännöstä saattaa johtua, että viranomaisella tietyissä tapauksissa voi olla neuvottelutoiminnan yhteydessä peruste luovuttaa henkilökohtaista palkkausta kuvaava tieto neuvotteluosapuolille.

Pykälän 4 kohdan mukaan rangaistustieto tai henkilökohtaista palkkausta kuvaava tieto voitaisiin luovuttaa valtion viranomaiselle, kunnan ja kuntainliiton viranomaiselle sekä itsenäiselle julkisoikeudelliselle laitokselle. Tiedon luovuttamisen edellytys olisi, että asianomaisilla tahoilla olisi niille kuuluvien viranomaistehtävien tai henkilöstöasioiden hoitamiseen liittyvä hyväksyttävä, asiallisesti perusteltu syy tietojen luovuttamiseen.

Tällainen syy olisi esimerkiksi silloin, kun virkamies tai työntekijä on hakenut valtion virkaa tai tehtävää ja tietojen selvittäminen

viran tai tehtävän luoteen vuoksi on tarpeen. Paitsi henkilöstön valinnassa voivat valtion viranomaiset tarvita kyseisiä tietoja korostunutta luotettavuutta edellyttävien tehtävien miehityksen suunnittelussa, kurinpitomenetellyssä, uudelleensijoittamistoiminnassa, eräissä tapauksissa eläkkeen määräämisessä ja niin edelleen. Henkilökohtaista palkkausta kuvaavia tietoja tarvitsevat muun muassa valtion palkkahallinnosta ja sopimustoiminnasta vastaavat viranomaiset.

Kuntien ja kuntainliittojen viranomaisilla sekä itsenäisillä julkisoikeudellisilla laitoksilla olisi säännöksessä tarkoitettu syy rangaistustietojen saamiseen lähinnä silloin, kun virkamies tai työntekijä on hakeutunut kyseisen viranomaisen tai laitoksen palvelukseen ja tieto tehtävän laadusta johtuen on tarpeen. Kunnallisten viranomaisten ja julkisoikeudellisten laitosten hoidettavana on julkisoikeudellisia tehtäviä, joiden hoitajilta usein edellytetään korostunutta nuhteettomuutta, minkä vuoksi on perusteltua näitä tapauksia varten varata myös näille viranomaisille ja laitoksille mahdollisuus saada rangaistustiedot nimikirjasta. Palkkaustietoja voidaan tarvita esimerkiksi myönnettäessä eläkettä.

Pykälässä tarkoitettuja itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ovat muun muassa kansaneläkelaitos, Suomen Pankki, kunnallinen eläkelaitos, eläketurvakeskus, kunnallinen työmarkkinalaitos ja työterveyslaitos.

8 §. *Rangaistustiedon poistaminen nimikirjasta.*

Nykyisin ei nimikirjassa olevaa rangaistustietoa poisteta lainkaan. Tiedon säilyttämistä ei voida pitää kaikissa tapauksissa viranomaistoiminnan kannalta välttämättömänä eikä virkamiehen tai työntekijän kannalta kohtuullisena. Pykälän 1 momentin mukaan rangaistustieto poistettaisiin nimikirjasta, kun tietty määräaika rangaistuksen tuomitsemisen tai määräämisen lainvoimaiseksi tulosta on kulunut. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että rangaistuksen merkitys hallinnon päätöksentekotilanteissa yleensä vähenee sitä mukaa, mitä enemmän aikaa rangaistuksen perusteena olevan rikoksen tai rikkomuksen tekemisestä on kulunut. Miten pitkä aika kussakin tapauksessa vaaditaan, riippuu muun muassa rikoksen laadusta. Ankarampien rangaistusten kohdalla poistamisajan tulee olla pidempi.

Erittäin ankarien rangaistusten poistaminen nimikirjasta määräajan kulumisen perusteella

ei ole perusteltua. Yli neljän vuoden pituisia vankeusrangaistuksia samoin kuin viraltapanoa ei poistettaisikaan säännöksen mukaan nimikirjasta tällä perusteella. Yli neljän vuoden pituisesta vapausrangaistuksesta tehtyä merkintää ei poisteta myöskään rikosrekisteristä. Tiedolla viraltapanosta saattaa nimitysharkinnan lisäksi olla merkitystä myös eläkkeen määräämisessä, mikäli asianomaisen eläketurva määräytyy virkamieseläkkeistä annetun lain (459/50) mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan kaikki nimikirjassa olevat rangaistustiedot poistettaisiin, kun virkamies tai työntekijä on saavuttanut valtion virkamieslaissa virkamiehille säädetyin yleisen eroamisiän eli 67 vuotta. Yleisten oikeusperiaatteiden mukaisesti rangaistustieto poistettaisiin myös, jos rangaistuksen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on sittemmin poistettu.

Rangaistustietoa ei pykälän 3 momentin mukaan poistettaisi määrääjän kulumisen perusteella nimikirjasta, jos ennen määrääjän täyttymistä nimikirjaan on merkitty muu rangaistus. Merkintää ei siten poistettaisi, jos nimikirjassa on muu aiemmin merkitty rangaistustieto, jota koskeva rangaistuksen poistamisen edellytyksenä oleva määräaika ei ole kulunut, tai jos nimikirjaan merkitään ennen määrääjän loppuunkulumista tehdyn myöhemmän rikoksen johdosta määrätty tai tuomittu rangaistus. Jos nimikirjassa olisi tieto viraltapanosta tai yli neljän vuoden pituisesta vankeusrangaistuksesta, ei muitakaan rangaistusmerkintöjä määrääjän kulumisen perusteella poistettaisi, vaan ainoastaan 2 momentissa säädetyin perustein.

Pykälän 4 momentin mukaan rangaistustieto olisi hävitettävä, kun se on poistettu nimikirjasta. Pykälässä ei ole mainittu, missä ajassa hävittämisen tulee tapahtua, mutta tarkoitus on, että tieto hävitettäisiin ilman viivytystä.

9 §. *Ministeriön lupa tietojen luovuttamiseen.* Pykälän mukaan asianomainen ministeriö voisi yksittäistapauksessa antaa luvan rangaistustiedon taikka henkilökohtaista palkkausta kuvaavan tiedon luovuttamiseen 7 §:n säännöksen estämättä, jos tieto luovutetaan tutkimuskäyttöön tai jos sen luovuttamiselle on muu erityinen syy. Muu erityinen syy voi olla esimerkiksi palkkaustietojen teknisen tallettamisen antaminen ulkopuolisen hoidettavaksi. Tietoja luovutettaessa olisi varmistuttava siitä, ettei asianomaisen henkilön yksityisyyden suojaa loukata. Ministeriö voisi asettaa

myös tarvittavat tietojen suojaamiseen liittyvät luovutusehdot. Luovutuksensaajaa koskisi lakiehdotuksen 12 §:ssä säädetty vaitiolovelvollisuus.

10 §. *Tiedon luovuttamistapa.* Pykälän mukaan nimikirjaan talletettu tieto luovutettaisiin nimikirjanotteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Asetuksessa on tarkoitus täsmentää säännöstä siten, että tieto luovutetaan nimikirjanotteella, jonka kaava on vahvistettu kaikille virastoille ja laitoksille yhtenäiseksi. Asetuksessa säädettäisiin lisäksi, että otteeseen merkitään kaikki nimikirjatiedot, jollei se ole ristiriidassa lakiehdotuksen 7 §:n luovutusrajoitusten kanssa.

Nimikirjanotetta ei tarvitsisi säännöksen mukaan käyttää pakollisena luovutettaessa nimikirjatietoja valtion viranomaisille, virkamiehille tai työntekijälle henkilörekisterilaissa tarkoitettun tarkastusoikeuden toteuttamiseksi tai tutkimusta taikka tilastointia varten. Valtion viranomaisten kesken voi usein olla tarkoituksenmukaista luovuttaa tiedot esimerkiksi teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Tutkimusta varten tietojen luovuttaminen käytännössä yleensä tapahtuu siten, että asianomainen perehtyy virastossa tai laitoksessa asianomaisessa rekisterissä oleviin tietoihin.

11 §. *Ohjaus ja valvonta.* Valtion henkilöstöä koskevien tietojen tallettamista ja henkilöstöasioiden hoitoa koskevat asiat kuuluvat valtioneuvoston ohjesäännön 19 §:n mukaan valtiovaraministeriölle. Nykyisin tarkempien määräysten antaminen nimikirja-asetuksen soveltamisesta kuuluu valtiovaraministeriölle. Tähän nähden on perusteltua, että myös nimikirjalain soveltamisen ja täytäntöönpanon valvonta ja ohjaus kuuluisi valtiovaraministeriölle.

12 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin vaitiolovelvollisuus sille, joka nimikirjaa pidettäessä tai muutoin valtion, kunnan tai kuntainliiton henkilöstöasioita hoidettaessa on saanut tietää virkamiehelle tai työntekijälle tuomitusta rangaistuksesta taikka hänen henkilökohtaisesta palkkauksestaan. Vaitiolovelvollisuus koskisi siten sekä niitä henkilöitä, jotka rekisteritoimintaa suorittaessaan ovat saaneet tietää mainituista seikoista, että myös niitä, jotka käyttävät näitä tietoja henkilöstöasioiden hoitoa koskevassa suunnittelussa tai päätöksenteossa. Säännös koskisi myös muita luovutuksensaajia, jotka ovat saaneet tiedon hyväksyttävää tarkoitusta varten. He eivät siten saisi

ilmaista tietoa muille henkilöille vastoin 7 §:n säännöstä.

13 §. *Julkisyhteisön henkilöstötietoja koskevan vaitiolovelvollisuuden rikkominen.* Pykälä sisältäisi 12 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomiseen liittyvän rangaistussäännöksen. Vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta olisi tuomittava sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

14 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän mukaan tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella.

15 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.* Nimikirjojen saattaminen tietosisällöltään ehdotetun nimikirjalain mukaiseksi on niin mittava toimenpide, ettei sitä kaikkien virastojen ja laitosten osalta ole mahdollista toteuttaa kovin lyhyessä ajassa. Tämän vuoksi ehdotetaan virastoille ja laitoksille varattavaksi lain edellyttämien muutosten toteuttamista varten kahden vuoden pituinen siirtymäkausi lain voimaantulosta lukien. Nimikirjanote olisi kuitenkin annettava nimikirjalain mukaisena jo kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta, jos ote koskee henkilöä, josta välittömästi ennen nimikirjalain voimaantuloa pidettiin nimikirjaa.

1.2. Henkilörekisterilaki

Henkilörekisterilain 6 §:ssä on säädetty arkaluonteisten tietojen, kuten rangaistustietojen, rekisteröimistä koskeva kielto. Tästä kiellosta on säädetty poikkeuksia lain 7 §:ssä. Lain 7 §:n 1 kohdan mukaan 6 §:n rekisteröintikielto ei estä tietojen tallettamista henkilörekisteriin, jos kyse on rekisteristä, josta on säädetty laissa tai asetuksessa. Lain 7 §:n 5 kohdan säännöksellä on lisäksi tehty mahdolliseksi rangaistustietojen merkitseminen kunnallisen viranomaisen viranhaltijoistaan pitämään nimikirjaan nimikirja-asetuksen osoittamassa laajuudessa.

Lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin mukaan nimikirjalain rangaistus- ja asevelvollisuustietojen tallettamista koskevaa 4 §:n 2 momenttia sovellettaisiin myös pidettäessä nimikirjaa kuntien ja kuntainliittojen viranhaltijoista. Tämä merkitsisi, että tältä osin myös kunnallisen viranomaisen pitämää nimikirjaa on pidettävä henkilörekisterilain 7 §:n 1 kohdan tarkoittamana rekisterinä, josta on säädetty laissa. Tämän vuoksi henkilörekisterilain 7 §:n 5 kohta ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Nimikirjalaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Valtion virkamiehiä ja työntekijöitä koskevia henkilötietoja kerätessä, tallettaessa, käytettäessä ja luovutettaessa on sen lisäksi, mitä muualla laissa on säädetty, noudatettava tätä lakia.

Mitä tämän lain 4 §:n 2 ja 3 momentissa, 5—9 §:ssä sekä 12 ja 13 §:ssä on säädetty, koskee soveltuvin osin myös kunnan ja kuntainliiton viranhaltijoita ja työntekijöitä koskevien henkilötietojen keräämistä, tallettamista, käyttämistä ja luovuttamista.

2 §

Velvollisuus pitää nimikirjaa

Jokainen valtion virasto ja laitos on velvollinen henkilöstön valintaa, palvelussuhteeseen perustuvien etuuksien ja velvollisuuksien määrittämistä ja muiden henkilöstöasioiden hoitamista varten pitämään palveluksessaan olevista virkamiehistä ja työntekijöistä nimikirjaa.

Ministeriö voi määrätä, että tietyn sen hallinnonalan viraston tai laitoksen palveluksessa olevista virkamiehistä ja työntekijöistä pidetään nimikirjaa ministeriössä tai jossakin muussa hallinnonalan virastossa tai laitoksessa.

3 §

Poikkeukset velvollisuudesta pitää nimikirjaa

Nimikirjaa ei tarvitse pitää, jos virasto tai laitos niin päättää:

1) virkamiehistä ja työntekijöistä, joiden palvelussuhde ei ole yhdenjaksoisesti jatkunut samassa virastossa tai laitoksessa vähintään kolmea kuukautta;

2) valtion palvelukseen ulkomailla otetuista ulkomaan kansalaisista; sekä

3) tunti- ja urakkapalkkaisista työntekijöistä.

Asetuksella voidaan säätää, että työllisyyslaissa (275/87) tarkoitetuilla työllisyysmäärärahoilla palkatuista henkilöistä tai muissa tilapäisissä tehtävissä työskentelevistä virkamiehistä tai työntekijöistä ei tarvitse pitää nimikirjaa.

4 §

Nimikirjaan talletettavat tiedot

Nimikirjaan on, jollei tietojen keräämistä tai tallettamista ole muussa laissa kielletty, talletettava siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään virkamiehistä ja työntekijöistä seuraavat tiedot:

- 1) henkilöllisyyden perustiedot;
- 2) koulutusta kuvaavat tiedot;
- 3) palvelussuhteita, niiden palkkausta ja muita ehtoja sekä elinkeinon, ammatin tai liikkeen harjoittamista kuvaavat tiedot;
- 4) virantoimituksen ja työnteon keskeytyksiä sekä niiden perusteita kuvaavat tiedot; sekä
- 5) muut henkilöstöasioiden hoitamista varten tarvittavat tiedot.

Nimikirjaan on lisäksi talletettava seuraavat tiedot:

1) tieto asevelvollisuuden suorittamisesta tai asevelvollisuuden suorittamisesta vapauttamisesta; sekä

2) tieto seuraavista rangaistuksista:

- a) kurinpitörangaistus;
- b) tuomioistuimen virkarikoksesta, sotilasvirkarikoksesta tai julkisyhteisön työntekijän rikoksesta rikoslain 40 luvun mukaan tuomittu rangaistus; sekä
- c) tuomioistuimen muusta rikoksesta tuomittu vankeusrangaistus, jos rangaistus on tuomittu virkamiehelle tai jos rikos on tehty tuomitun ollessa virkasuhteessa valtioon.

Työntekijästä pidettävään nimikirjaan ei talleteta tietoa 2 momentin 2 kohdan a ja c kohdassa tarkoitetuista rangaistuksista.

5 §

Tietojenantovelvollisuus

Virkamies ja työntekijä on velvollinen antamaan virastolle tai laitokselle nimikirjaan tehtäviä merkintöjä varten tarvittavat tiedot ja ilmoittamaan niiden muuttumisesta. Virkamiehen ja työntekijän on osoitettava antamiensa tietojen paikkansapitävyys alkuperäisillä asiakirjoilla, virallisesti oikeaksi todistetuilla jäljennöksillä taikka muulla luotettavalla selvityksellä.

Tämän lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan b ja c kohdassa tarkoitetut rangaistukset sekä tuomioistumen tuomitsema sotilaskurinpitolain (331/83) mukainen kurinpitorangeistus talletetaan nimikirjaan tuomioistumen ilmoituksen perusteella. Tuomioistumen ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty erikseen.

6 §

Tietojen luovuttaminen

Nimikirjaa varten tai muutoin henkilöstöasioiden hoitamiseksi valtion virastoihin ja laitoksiin kerättyjen ja talletettujen virkamieistä ja työntekijää koskevien tietojen luovuttamisesta on jäljempänä säädettyin poikkeuksin voimassa, mitä yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetussa laissa (83/51) on säädetty.

7 §

Rangaistus- ja henkilökohtaista palkkausta kuvaavien tietojen luovuttaminen

Rangaistustieto ja virkamiehen tai työntekijän henkilökohtaista palkkausta kuvaava tieto saadaan luovuttaa vain:

1) jos tieto luovutetaan virkamiehelle tai työntekijälle itselleen;

2) jos tieto luovutetaan muulle asianosaiselle yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain 3 a luvussa säädettyin perustein;

3) jos tiedon luovuttaminen tapahtuu lain tai asetuksen nojalla, ei kuitenkaan yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain perusteella; tai

4) jos tieto luovutetaan valtion, kunnan tai kuntainliiton viranomaiselle taikka itsenäiselle julkisoikeudelliselle laitokselle viranomaiselle kuuluvan tehtävän hoitamista taikka viran tai tehtävän täyttämistä taikka muuta hyväksyttävää henkilöstöhallinnon tehtävää varten.

8 §

Rangaistustiedon poistaminen nimikirjasta

Rangaistustieto poistetaan nimikirjasta määräjassa seuraavasti:

1) varoitus ja aresti kolmen vuoden kuluttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä;

2) sakko ja kurinpitosakko kuuden vuoden kuluttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä;

3) ehdollinen vankeusrangaistus ja virantoumituksesta erottaminen kymmenen vuoden ku-

luttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä;

4) ehdoton, enintään kahden vuoden pituinen vankeusrangaistus 15 vuoden kuluttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä; sekä

5) ehdoton, yli kahden ja enintään neljän vuoden pituinen vankeusrangaistus 20 vuoden kuluttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä.

Rangaistustieto poistetaan nimikirjasta lisäksi:

1) kun virkamies tai työntekijä on saavuttanut virkamiehelle valtion virkamieslaissa (755/86) säädetyn yleisen eroamisiän; tai

2) kun rangaistuksen tuomitsemisen tai määräämisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu.

Rangaistustietoa ei poisteta nimikirjasta, jos nimikirjassa on merkintä muusta rangaistuksesta.

Rangaistustieto on hävitettävä sen jälkeen, kun se on poistettu nimikirjasta.

9 §

Ministeriön lupa tietojen luovuttamiseen

Asianomaisen ministeriön luvalla voidaan yksittäistapauksessa rangaistustieto taikka virkamiehen tai työntekijän henkilökohtaista palkkausta kuvaava tieto 7 §:n estämättä luovuttaa, jos tieto luovutetaan tutkimuskäyttöön tai jos tiedon luovuttamiselle on muu erityinen syy.

10 §

Nimikirjatiedon luovuttamistapa

Nimikirjaan talletetut tiedot luovutetaan nimikirjanotteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Viranomaiselle, virkamiehelle ja työntekijälle henkilörekisterilaissa (471/87) säädetyn tarkastusoikeuden toteuttamiseksi sekä tutkimusta ja tilastointia varten voidaan tieto luovuttaa myös yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain 7 §:ssä säädettyllä tavalla.

11 §

Ohjaus ja valvonta

Tämän lain soveltamisen ja täytäntöönpanon ohjaaminen ja valvonta kuuluu valtiovainministeriölle.

12 §

Vaitiolovelvollisuus

Joka nimikirjaa pidettäessä taikka muutoin valtion, kunnan tai kuntainliiton henkilöstöasioita hoidettaessa on saanut tietää virkamiehelle tai työntekijälle tuomitusta tai määrätystä rangaistuksesta taikka hänen henkilökohtaisesta palkkauksestaan, ei saa tämän lain vastaisesti sivulliselle ilmaista tällaista tietoa. Sama velvollisuus on sillä, jolle tämän lain nojalla on luovutettu tieto virkamiehelle tai työntekijälle tuomitusta tai määrätystä rangaistuksesta taikka hänen henkilökohtaisesta palkkauksestaan.

13 §

Julkisyhteisön henkilöstötietoja koskevan vaitiolovelvollisuuden rikkominen

Joka 12 §:n vastaisesti ilmaisee sivulliselle tiedon, on tuomittava *julkisyhteisön henkilöstötietoja koskevan vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teosta ole muussa laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

14 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

15 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990. Lailla kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1964 annettu nimikirja-asetus (215/64) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Nimikirja on saatettava tämän lain mukaiseksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Kuitenkin virkamiehelle, josta tämän lain voimaan tullessa oli pidetty nimikirja-asetuksen nojalla nimikirjaa, on nimikirjanote annettava tämän lain mukaisesti sen jälkeen, kun kuusi kuukautta on kulunut tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain voimaan tullessa valtion palveluksessa olevasta työntekijästä talletetaan nimikirjaan 4 §:ssä tarkoitetut tiedot, jos tietojen hankkiminen voi tapahtua ilman suurta haittaa.

2.

L a k i**henkilörekisterilain 7 §:n 5 kohdan kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Täten kumotaan 30 päivänä huhtikuuta 1987 annetun henkilörekisterilain (471/87) 7 §:n 5 kohta.

2 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1990.

Helsingissä 28 päivänä huhtikuuta 1989

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*